

Występowanie chrząszczy (*Coleoptera*) minujących blaszki liściowe wierzb krzewiastych w południowo-wschodniej Polsce

Occurrence of beetles (*Coleoptera*) mining leaves of bush willows in SE Poland

Najlepiej poznanymi przedstawicielami rzędu chrząszcze, których larwy minują blaszki liściowe wierzb są ryjkowce (*Col.: Curculionidae*) z rodzaju *Tachyerges*, *Isochnus* (w kluczach SMRECZYŃSKIEGO występujące jako jeden rodzaj *Rhynchaenus* CLAIRV. et SCHELLENB.) oraz *Ramphus*.

Badania prowadzono w latach 1995–1997 na terenie Niziny Sandomierskiej (okolice Niska, Lubaczowa, Rzeszowa) aż po Dynów na Pogórzu Przemysko-Dynowskim, na plantacjach uprawnej wierzby tzw. wikliny amerykańki – *Salix americana*. W roku 1997 prowadzono dodatkowo obserwacje na formach krzewiastych dziko rosnących wierzb na skraju Beskidu Wschodniego w Drohobyczce (woj. przemyskie).

Na plantacjach wikliny stwierdzono występowanie imago *Tachyerges stigma* GERM., *T. salicis* L. oraz *Ramphus pulicarius* HERBST, natomiast na dziko rosnących wierzbach w Drohobyczce oprócz gatunków wymienionych dodatkowo *T. decoratus* GERM. oraz *Isochnus populiicola* SILFV. (w tym także w minach na liściach).

Ponadto zarówno na plantacjach wikliny w okolicy Dynowa jak i na stanowiskach naturalnych stwierdzono występowanie pojedynczych osobników chrząszcza z rodziny stonkowatych (*Col.: Chrysomelidae*) z rodzaju *Zengophora* – *Z. flavicollis* MARSH., którego larwy także mogą minować liście wierzb.

Zbigniew W. CZERNIAKOWSKI, Rzeszów

Występowanie mszyc – wektorów chorób wirusowych ziemniaka w województwie rzeszowskim

Occurrence of aphid vectors of viral potato diseases in Rzeszów voivodeship

Badania przeprowadzono na polu doświadczalnym Wydziału Ekonomii w Zalesiu k/Rzeszowa w latach 1981–1985. Określono skład gatunkowy mszyc, wektorów wirusów ziemniaka, terminy ich pojawu i nasilenie występowania w okresie wegetacji. Mszyce odławiano codziennie od maja do końca sierpnia do pułapek Moericke'go ustawionych wewnątrz obiektu doświadczalnego na czarnym ugorze.

Określono nasilenie występowania mszyc w tym gatunku *Myzus persicae* (SULZ) i *Aphis nasturtii* (KALT) łącznie z *Aphis frangulae* (KALT). Stwierdzono duże zróżnicowanie w liczebności mszyc odłowionych w okresie 1 V - 30 VIII, od 13 562 sztuk w 1981 do 973 w 1985 r. Udział gatunków z kompleksu *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* stanowił 2,98% zaś *Myzus persicae* 1,80%.

Wyznaczony kąt kolonizacji (wg HOLLINGS'a) w każdym roku badań był wyraźnie wyższy dla sumy osobników *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* niż *Myzus persicae*. W poszczególnych latach badań był on uzależniony od przebiegu pogody i kształtował się u *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* od 5° w 1983 do 59° w 1981, natomiast od 1° w 1983 do 31° w 1981 u *Myzus persicae*.

Średnia liczba mszyc żerujących na roślinach ziemniaka oznaczana co 10 dni według DAVIES'a wzrastała od trzeciej dekady maja do pierwszej lipca, osiągając wartość 357 osobników na 100 liści. Natomiast po tym okresie obserwowano spadek liczebności. W poszczególnych latach maksimum występowania mszyc odnotowywano w różnych terminach co należałoby tłumaczyć przebiegiem warunków pogody. W 1982 roku maksimum było w pierwszej dekadzie czerwca i wynosiło 75 osobników, a w 1983 w pierwszej dekadzie sierpnia – 6 sztuk mszyc.

Jan GAŚIOR, Rzeszów

Czerwce (*Homoptera: Coccinea*) zbiorowisk kserotermicznych Kazimierskiego Parku Krajobrazowego

Scale insects (*Homoptera: Coccinea*) of xerothermic habitats in the Kazimierski National Park

Z dotychczasowych badań wynika, że czerwce występujące w Polsce najchętniej zasiedlają zbiorowiska kserotermiczne. Owady te preferują ciepłe, suche stanowiska i w klimacie umiarkowanym kserotermia stwarzają sprzyjające warunki dla ich rozwoju. W Polsce, w zbiorowiskach kserotermicznych zanotowano 55 gatunków, co stanowi 36% fauny krajowej czerwców.

W latach 1988–1990 i 1996–97 prowadzono badania na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, który ze względu na dobrze zachowane i liczne zbiorowiska kserotermiczne może stanowić bogate siedlisko czerwców. Celem prowadzonych badań była rejestracja fauny czerwców i jej charakterystyka w zbiorowiskach kserotermicznych. Badania prowadzono w 8 zespołach roślinnych i 9 stanowiskach. Materiał zbierano metodą „na upatrzonego”. Na dwóch stanowiskach przeprowadzono badania ilościowe, wyznaczając w każdym z nich 7 kwadratów o bokach 50 cm × 50 cm, w obrębie których przeglądano wszystkie rośliny.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono 37 gatunków czerwców należących do 6 rodzin i 27 rodzajów. Najliczniej reprezentowane były rodziny *Pseudococcidae* (12 gatunków) i *Eriococcidae* (10 gatunków). Pozostałe rodziny reprezentowane były przez sześć (*Coccidae*, *Diaspididae*), trzy (*Ortheziidae*) i jeden gatunek (*Asterolecaniidae*). Najwięcej gatunków zanotowano w zespole roślinnym *Cariceto-Inuletum Carex humilis* (20 gatunków) i *Inuletum ensifoliae* (16 gatunków).

Trzon fauny czerwców zasiedlających zbiorowiska kserotermiczne KPK stanowią gatunki zasiedlające różne typy zbiorowisk roślinnych, w Polsce notowane w 5–7 typach zbiorowisk. Trzyście gatunków notowano w 2–3 typach zbiorowisk, a tylko 4 stwierdzone gatunki (*Ortheziola vej dovskyi*, *Greenisca brachypodii*, *G. gouxii*, *Planchonia arabidis*) występują wyłącznie w zbiorowiskach kserotermicznych.

W zgrupowaniu czerwców zasiedlających zbiorowiska kserotermiczne KPK najwięcej gatunków (29) związanych było z roślinnością jednoliścienną. Na roślinach dwuliściennych zanotowano 18 gatunków, w tym 12 na roślinach zielnych wieloletnich i 6 gatunków na roślinach drzewiastych. Na roślinach nagonasiennych stwierdzono 6 gatunków, a w darni tylko 2 gatunki.

We wszystkich przebadanych zespołach roślinnych najczęściej i najliczniej występował *G. brachypodii* na trawach, *Aulacaspis rosae* na różach i *Planococcus vovae* na jałowcach.